

MIT KELL TUDNI A MELLÉKÜZEMEKRŐL?

A népgazdaság számára hasznos a mezőgazdasági nagyüzemek melléküzemági kiegészítő tevékenysége. A melléküzemek biztosítják a foglalkoztatást a téli hónapokban, gyakran teremtenek munkaalkalmat a nőknek, öregeknek, s helyenként hozzájárulhatnak a fiatalok otthontartásához is. Mivel feltehető, hogy a melléküzemekkel kapcsolatos tapasztalatakról, ötletekről a tsz-tagok és vezetők irodalmat kérnek a könyvtárostól, összegyűjtöttük a termelőszövetkezetek és állami gazdaságok melléküzemági kiegészítő tevékenységének változatosságát demonstráló, tapasztalatait, eredményeit bemutató és problémáit elemző közleményeket. Megjegyezzük, a melléküzemi tevékenység alapdokumentuma az 1025/1969. (VII. 1.) sz. kormányhatározat, mely a Magyar Közlöny 1969. évi 50. számában jelent meg.

ÁCS Rudolf: *A melléküzemági tevékenység hatása az ürömi Magyar—Bolgár Barátság Termelőszövetkezet gazdálkodásának eredményességére.* = Gazdálkodás, 1969. 6. sz. 51—56. l.

A *mezőgazdasági nagyüzemek ipari és szolgáltató tevékenysége körében alkalmazható árak kiszámítása.* = Információk. 1969. 35. sz. 23—25. l. (A Magyar Mezőgazdaság 1969. évi 35. számának melléklete.)

BOZSIK Tibor: *Melléküzemági tevékenység a Szolnok megyei állami gazdaságokban.* = Magyar Mezőgazdaság, 1968. 38. sz. 12—13. l.

A hazai hibridüzemek, lucernaüzemek, húsfeldolgozók tevékenységén, a javító szolgáltatások ismertetésén kívül részletesen tárgyalja a megye speciális adottságait felhasználó melléktevékenységeket (mélyépítő gépcsoport, hintógyártás, sportlőtenyésztes, faház-gyártás, rizshántoló üzem), melyek növelték dolgozóik jövedelmét és a gazdaságok eredményességét.

FÁBIÁN László: *Kiegészítő tevékenység a termelőszövetkezetekben.* = Kertészet és Szőlészet. 1969. 14. sz. 418. l.

FEKETE GYÖR Endre: *A mezőgazdasági termelőszövetkezetek kiegészítő üzemági tevékenysége.* = Tudomány és Mezőgazdaság. 1969. 5. sz. 26—29. l.

FORMÁNEK, B.: *A segédüzemek szerepe*

a mezőgazdasági termelőszövetkezetek gazdálkodásában, a munka idényszerűségének csökkentésében. = Nemzetközi Mezőgazdasági Szemle. 1968. 4. sz. 39—40. l.

A csehszlovákiai segédüzemek formáit, helyzetét és népgazdasági eredményeit ismerteti, és ezzel érdekes összehasonlításokra ad alkalmat.

GÖRÖG Lajos: *A termelőszövetkezetek kiegészítő tevékenységéről. Területi szövetségek fóruma.* = Magyar Mezőgazdaság. 1969. 19. sz. 8. l.

A Sárvári Területi Szövetséghez tartozó tsz-ekben fejlett az építőipari, gépjavitó, s egyéb szolgáltató tevékenység, a bérfuvarozás, valamint a kereskedelmi tevékenység, az élelmiszeripari feldolgozó tevékenység azonban fejlesztésre szorul.

Ösztönözni, bátorítani a kiegészítő tevékenységet. = Magyar Mezőgazdaság. 1969. 33. sz. 3. l.

HARASZTI László: *Kiegészítő tevékenység a Győr-Sopron megyei termelőszövetkezetekben.* = Magyar Mezőgazdaság. 1968. 47. sz. 10—11. l.

A zöldség-, gyümölcs-, szőlőfeldolgozás, keveréktakarmány-gyártás fontosságán kívül a kereskedelmi tevékenység hasznosságát is hangsúlyozza.

HORVÁTH József: *A mezőgazdasági nagyüzemek kiegészítő tevékenysége.* = Tolna Megyei Mezőgazdasági Szemle. 1969. aug. 1.

HORVÁTH K.: *A tsz-ek melléküzemági tevékenységének tapasztalatai.* = Pártélet. 1969. 4. sz. 23—26. l.

Adatai szerint a melléküzemági tevékenységben átlag 12,5%-kal magasabb a 100 Ft bruttó költségre jutó termelési érték, mint a mezőgazdasági tevékenységben. A tsz-ek ilyen jövedelmekiegészítése szükségtelenné teszi az eddigi összegű állami támogatást, továbbá biztonsági tényező az időjárás eredményrontó hatásával szemben. A vizsgálatok azt is kimutatták, hogy a tsz-ek ipari tevékenysége az olyan cikkek iránti keresletet elégíti ki, melyek megtermelése az állami szektornak nem lenne rentábilis.

HOVORKA István — GYÖRFFY László: *Kiegészítő tevékenység Szeged terme-*

- lőszövetkezeteiben. = Tudomány és Mezőgazdaság. 1969. 4. sz. 64—68. 1.
- ILLÉS Tibor: *Munkaalkalmak — bevételi források.* = Magyar Mezőgazdaság. 1968. 39. sz. 4—5. 1.
A mezőgazdasági feldolgozó tevékenység eredményessége érdekében a piaci információra és a szerződések fontosságára hívja fel a figyelmet.
- A *kiegészítő tevékenység fejlesztése és gondjai.* = Magyar Mezőgazdaság. 1969. 36. sz. 10—11. 1.
- Kiegészítő üzemágak a foglalkoztatottság és jövedelem kiegészítésére.* = Figyelő. 1969. 5. sz. 15. 1.
- KLENCZNER A.: *A szocialista mezőgazdasági nagyüzemek tevékenységének kiterjesztése az új gazdasági mechanizmusban.* = Tudomány és Mezőgazdaság. 1967. 3. sz. 9—17. 1.
A szervezeti kialakulás kezdetén helyes volt az üzemek tevékenységi körét elsősorban a mezőgazdasági termelés megszervezésére, a termeléssel összefüggő feltételek kialakítására korlátozni. Az új gazdasági mechanizmus alapelvei abból indulnak ki, hogy a termelőüzemek tevékenységének a szükségletek kielégítését kell szolgálnia, és a gazdálkodás legfőbb mutatója a nyereség. Ennek érdekében különféle kiegészítő tevékenységgel is foglalkozhatnak.
- KOVÁCS Attila: *Ipar a tsz-ben — tsz az iparban.* = Figyelő. 1968. 50. sz. 8. 1.
A kiegészítő üzemágaik termékeinek elhelyezésére a tsz-ek mind gyakrabban kötnék szerződéseket konzervgyárakkal, gépgyárakkal, különböző vállalatokkal.
- M. KOVÁCS Attila: *Piackutatás után. Téglagyár a tsz-ben.* = Figyelő. 1969. 16. sz. 10. 1.
Bizonyos adottságok mellett a tsz jól jövedelmező melléküzemága lehet a téglagyártás, amely ráadásul a lakásépítkezések segítője is.
- KOVÁCS Sándor: *A kiegészítő tevékenység fejlesztéséről.* = Magyar Mezőgazdaság. 1969. 3. sz. 5. 1.
- KOVÁCS Sándor: *A kiegészítő tevékenység helyzetéről és továbbfejlesztésének kérdéseiről. 1.* = Magyar Mezőgazdaság. 1969. 31. sz. 8. 1.
- KOVÁCS Sándor: *A mezőgazdasági nagyüzemek kiegészítő tevékenységéről. 2.* = Magyar Mezőgazdaság. 1969. 32. sz. 5. 1.
- KRESCH József — HUBNER Róbert: *Kertészeti üzemünk melléküzemági tevékenysége.* = Mezőgazdasági Gépészet és Építészet. 1967. 4. sz. 67—70. 1.
A kertészeti termények félkész terméké és késztermékké történő feldolgozásának lehetőségeit, gazdaságosságát elemzi.
- LADÁNYI Jenő: *A melléküzemág helye a gazdaságban.* = Állami Gazdaság. 1968. 1/2. sz. 20—21. 1.
- MIHÓK Sándor: *A tsz-ek kiegészítő tevékenységének bővítéséről.* = Pártélet. 1969. 7. sz. 73—78. 1.
- MREKVA Dezső: *A kiegészítő tevékenység kiválasztásának és megszervezésének feltételei a tsz-ekben.* Keszthely, 1968. 16 l. (Dunántúli Információ. 2. évf. 4. sorozat. 4. sz.)
3 fő csoportosításban (mezőgazdasági tevékenység — mezőgazdasági termékek feldolgozása — ipari tevékenység) 35 féle kiegészítő tevékenységet elemez, és az 1965-ös év adatai alapján közli a 100 Ft összes költségre jutó nyereség %-os arányát.
- NEMES László: *Népgazdasági méretekben is számolni kell vele! A tsz-ek melléküzemági tevékenysége Veszprém megyében.* = Népi Ellenőrzés. 1968. 7. sz. 33—35. 1.
- PAPP Géza: *A termelőszövetkezetek feldolgozó tevékenysége Bács-Kiskun megyében.* = Kertészet és Szőlészet. 1969. 4. sz. 114—115. 1.
A megye 215 tsz-e közül mintegy 30-ban folyt 1966-ban feldolgozó tevékenység: savanyítás, gyümölcs- és zöldségszárítás, pálinkafőzés, kenyérsütés. Azóta a megye tsz-einek feldolgozó tevékenysége erősen fejlődött, mert növeli az értékesítési biztonságot, nagyobb árbevételt tesz lehetővé, esetleg egyébként kárbavesző termékeket használ fel, elősegíti a folyamatos foglalkoztatást.
- SÜMEGI János: *Az alap- és kiegészítő tevékenység összhangja. Szécsény, II. Rákóczi Tsz.* = Magyar Mezőgazdaság. 1969. 34. sz. 6. 1.
- SZÉKELY Tibor: *A melléküzemágak és a mezőgazdálkodás a Töki Egyetértés Termelőszövetkezetben.* = Gazdálkodás. 1969. 8. sz. 55—61. 1.
- SZÓKE A.: *Melléküzemágak szervezése, vezetése, elemzése.* 1969. Mezőgazdasági. 197 l.
A melléküzemágak üzemi megszervezéséhez szükséges szempontokat elemzi: az üzemi gazdaságok felmérése, a tevékenységi ágak száma, mérete, a tevékenység állóeszköz, munkaerő-szükséglete, idényszerű eszköz-igényessége stb. Megadja a melléküzemági tevékenység gazdasági elemzésének irányelveit is, részletesen vizsgálva a költségtényezők fajtáit. A költségtényező vizsgálatához és az ágazati jövedelem elemzéséhez felteket ad a ismerteti a vezetés feladatait, a jövedelemelosztás, a melléküzemág alkalmazottainak bérezési elveit.

SZÓKE A.: *A melléküzemek szervezésének jelentősége a mezőgazdasági üzemben.* = *Gazdálkodás.* 1967. 5. sz. 23—34. l.

A melléküzemi tevékenység szervezésénél számolni kell a mezőgazdasági tevékenység elsődlegességével, még abban az esetben is, ha a jövedelem nagyobb részét a melléküzemek adják. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a termeléstől elszakadt melléküzemi tevékenység előbb-utóbb spekulációs kudarcba fullad. A melléküzemek megfelelő irányítás mellett jó és rugalmas, úgyszólván nélkülözhetetlen eszközök, s hozzájárulnak a termelőszövetkezetek gazdálkodási és jövedelmezőségi egyensúlyának fenntartásához és a bővített újratermelés megvalósításához.

SZÓKE A.: *Az önelszámoló egységek szervezésének jelentősége a melléküzemágakban.* = *Gazdálkodás.* 1967. 12. sz. 23—33. l.

Tájékoztató a mezőgazdasági nagyüzemek élelmiszeripari tevékenységéről és fejlesztésének lehetőségeiről. Nyiregyháza. 1968. 8 l.

TÓTH Benedek: *Hasznos a tsz-nek, hasznos a népgazdaságnak. Hogyan fejlődik a tsz-ek kiegészítő tevékenysége?* = *Népszabadság.* 1968. 269. sz. 5. l.

TÓTH Ernő: *A termelőszövetkezeti építőipari közös vállalkozások.* = *Statisztikai Szemle.* 1968. 12. sz. 1214—1220. l. Az ilyen, melléktevékenységi vállalkozásoknak országos szerepük van a la-

kásépítésben és az épületelemek gyártásában.

ZOMBORI Antal: *Kiegészítő üzemág a kedvezőtlen adottságú tsz-ekben.* = *Magyar Mezőgazdaság.* 1968. 40. sz. 9. l. Néhány példán bemutatja, hogy a kiegészítő tevékenység segítségével több tsz állami támogatás nélkül is megfelelően tudja tagjait foglalkoztatni, és egyúttal több millió forintot beruházni a mezőgazdasági termelés fejlesztésére. Elsősorban a kisszeriás gyártmányok termelőszövetkezeti előállításának gazdasági előnyeire hívja fel a figyelmet.

ZOMBORI Antal: *Szövedő a Tsz-ben.* = *Figyelő.* 1969. 11. sz. 10. l.

A Finomposztógyár nagyobb kapacitású gépek beállítása következtében főlegessé vált, de még hasznosítható gépeit termelőszövetkezettel kötött szerződés alapján hasznosította.

ZOVÁNYI István: *Mezőgazdasági termékek élelmiszeripari feldolgozása a termelőszövetkezetekben.* = *Gazdálkodás.* 1969. 5. sz. 56—59. l.

A feldolgozó tevékenység lassú fejlődésének oka a pénz- és hiteligazdalkodás jelenlegi rendszere, a termékek szabad értékesítésének nehézségei. Például húsfeldolgozóipari tevékenységre tökeigényessége miatt éppen a kedvező helyzetben levő tsz-ek vállalkoztak.

A melléküzemek jelene és jövője. Kazareczky Kálmán mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszterhelyettes sajtótájékoztatója. = *Tejipari Dolgozók Lapja.* 1969. május—június. 14—16. l.

Összeállította: *Ordódy Mária*

A TV SZÍNHÁZI MŰSORÁHOZ AJÁNLJUK

Július—szeptember

DÓCZY LAJOS — FÉNYES SZABOLCS — SZENES IVÁN: CSÓK. A Pesti Színház előadása.

DÓCZY Lajos: *A csók.* Vigjáték. 1903. Lampel, 93 l. (Magyar könyvtár. 360—361.)

GYÖRGY József: *Dóczy Lajos.* 1932. Dunántúli ny. Pécs, 61, 31.

IBSEN, HENRIK: SOLNESS ÉPÍTŐ-MESTER. A Vígszínház előadása.

IBSEN, Henrik: *Solness építőmester.* Színmű. = Ibsen, Henrik színművei. 1966. M. Helikon, 2. köt. 981. l. Új Könyvek 670053

DÁNIEL Anna: *Ibsen.* 1966. Gondolat. 121 l. (Irodalomtörténeti kiskönyvtár 30.) Ú. K. 661 539

DÁNIEL Anna: *Ibsen.* = Kozocsa Sándor—Radó György: *Ibsen Magyarországon.* Bibliográfiai vázlat. 1955. Művelt Nép, 180 l. (A kultúra mesterei.)

SHAW, George Bernard: *Az ibsenizmus lényege.* = *Nagyvilág,* 1956. 1. sz. 94—98. l.

Színkritikák. Halasi Andor: *A jövő felé.* 1964. Szépirodalmi, 261—264. l. Ú. K. 650 253. — Kárpáti Aurél: *Főpróba* után. 1956. Magvető, 66—76. l. — Meh-ring, Franz: *Irodalmi tanulmányok.* 1950. Athenaeum, 178—180. l.

KARINTHY FERENC: GELLÉRTHEGYI ÁLMOK. A Madách Kamaraszínház előadása.

MOLNÁR GÁL Péter: *Ferenc és Cini.* = Élet és Irodalom, 1964. 16. sz.

Magyar írók külföldön. Karinty Ferenc műveinek kiadásairól. = Nagyvilág, 1969. 12. sz.

RÉZ Pál: ...*látogatóban Karinty Ferencnél.* = Élet és Irodalom, 1966. 49. sz.

KEROUL, HENRI — BARRÉ, ALBERT — HELTAI JENŐ: LÉNI NÉNI. A Madách Kamaraszínház előadása.

KEROUL, Henri — BARRÉ, Albert — HELTAI Jenő: *Léni néni.* Énekes bohózat. 1914. Lampel, 84. l. (Fővárosi színházak műsora 331—332.)

SÓTÉR István: *Heltai Jenő.* = Sötér I.: Tisztuló tükrök. 1966. Gondolat, 247—249. l. Ú. K. 660 671.

NÉMETH LÁSZLÓ: SZÉCHENYI. A budapesti Katona József Színház előadása.

NÉMETH László: *Széchenyi.* Történeti dráma. = Németh L.: Történeti drámák. 3. kiad. 1963. Szépirodalmi, 2. köt. 369. l.

MÓD Aladár: *A harmadik út és Németh László útja.* = Mód A.: Sors és felelősség. 1967. Magvető, 18—53. l. Ú. K. 671 093.

NAGY Péter: *Németh László.* Történeti drámái. = Nagy P.: Rosta. 1965. Szépirodalmi, 151—160. l. Ú. K. 660 310.

Nem remélt ráadás. Németh László szovjet kitüntetése „A megbecsülés jele” érdemrenddel. = Élet és Irodalom, 1968. 10. sz.

NÉMETH László: *Interjú a Városmajorban.* Kossuth-díj 1957. = Németh L.: Kiadatlan tanulmányok. 1968. Magvető, 2. köt. 187. és 279—292. l. Ú. K. 681 302.

NÉMETH László: *Levél Timár Józsefhez.* = Németh L.: Kiadatlan tanulmányok. 1968. Magvető, 2. köt. 241—258. l. — Ú. K. 681 302.

Színkritikák a Katona József Színház előadásáról. Létay Vera = Élet és Irodalom, 1968. 48. sz. — Pándi Pál = Népszabadság, 1968. dec 11. — Papp Antal = Magyar Hírlap, 1968. nov 24. — Rajk András = Népszava, 1968. nov. 29. — Ungvári Tamás = Magyar Nemzet, 1968. dec. 7.

Színkritikák a Madách Színház 1957. évi előadásáról. Bölöni György: Nemzedékről nemzedékre. 1966. Szépirodalmi, 319—323. l. Ú. K. 662 028. — Halasi Andor: A jövő felé. 1964. Szépirodalmi, 466—469. l. Ú. K. 650 253.

OSZTROVSZKIJ, ALEKSZANDR NYIKOLAJEVICS: A MŰVÉSZNŐ ÉS HÓDOLÓI. A Kaposvári Csiky Gergely Színház előadása.

OSZTROVSZKIJ, Alekszandr N.: *A művész és rajongói...* Komédia. 1963. Színháztud. Intézet, 111 l. (Világszínház.)

VOROVSZKIJ, V. V.: *Szakadás a „sötétség birodalmában.”* = Vorovszkij, V. V.: Irodalmi esszék, kritikák. 1961. Gondolat, 27—52. l.

STENDHAL: VÖRÖS ÉS FEKETE. A Miskolci Nemzeti Színház előadása. Ld. 1969/12. számunkban!

TOLSZTOJ, ALEKSZEJ: RAKÉTA. A Madách Kamaraszínház előadása.

TOLSZTOJ, Alekszej Nyikolajevics: *Rakéta.* Színmű. 1967. Színháztudományi Intézet, 104 l. (Világszínház.)

BAKCSI György: *Alekszej Tolsztoj.* = Bakcsi Gy.: Orosz századforduló. 1967. Gondolat, 316—321. l. Ú. K. 671 153

E. FEHÉR PÁL: *Alekszej Tolsztoj.* 1963. Gondolat, 83. l. (Irodalomtörténeti kis-könyvtár 18.)

LÁNYI Sarolta: *Alekszej Tolsztoj.* = Szovjet irodalom. 1959. Gondolat, 535. l.

SCSERBINA, V.: *Alexej Tolsztoj.* 1952. Művelt Nép, 106. l. (A kultúra mesterei.)

Összeállította:
K Ö R T É S J Ú L I A

Az ÉLETÜNK idei 2. száma szépirodalmi alkotások mellett nyugat-dunántúli községek mai életéről bocsátott közre érdekes beszámolókat, irodalmi riportokat és tanulmányokat. Szülőföldünk elnevezésű rovatában van Kuntár Lajosnak a Könyv és könyvtár Nemescső községben című, figyelmet érdemlő tanulmánya is.